

ศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
The Study of Approach of Elimination of Impurity
in Theravada Buddhism

พระศรายุธ สิริธโร

Phra Srayuth Siritharo

พระปลัดกิตติ ยุตติธโร, พระครูวินัยธรอำนาจ พลปณฺโญ

Phrapalad Kitti Yuttitharo, Phrakruvinaithorn Amnat Palapanno

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Buriram Buddhist College

E-mail: phrasarayut@yahoo.com

ได้รับบทความ: 10 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 5 มิถุนายน 2562; ตอรับตีพิมพ์: 6 มิถุนายน 2562
Received: May 10, 2019; Revised: June 5, 2019; Accepted: June 6, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษามลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเน้นการศึกษาในเชิงเอกสารโดยทำการรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาศึกษา สังเคราะห์หรืออธิบายในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า มลทินในพระสูตรต้นปิฎก หมายถึงความไม่บริสุทธิ์ ความเศร้าหมอง ความขุ่นมัว ความสูญสิ้น ในพระวินัยปิฎก หมายถึงการล่วงละเมิดสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้แล้ว ในพระอภิธรรมปิฎก หมายถึงลักษณะของจิตใจที่เป็นไปตามอำนาจของกิเลส มลทินมี 2 ประเภท คือ มลทินภายนอกและภายใน โทษของการประพัตติในมลทิน คือ ทำให้จิตใจเกิดความเศร้าหมอง ขุ่นมัว สูญสิ้นและเป็นทุกข์ สิ่งที่ทำให้เกิดมลทิน เช่น ความโกรธ ความเกลียด ความอิจฉา ความริษยา ความขี้เกียจ ความมักอวด ความมายา ความมักมากและความเห็นผิด วิธีของการขจัดมลทินเพื่อให้มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าคือการสำรวมกาย วาจา ใจ ไม่ให้มีความโลภ ความโกรธ และความหลง ไม่ให้เกิดขึ้นภายในจิตใจที่ขุ่นมัว เศร้าหมอง ส่วนแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นให้ปฏิบัติตามหลักของอริยมรรคมีองค์ 8 หลักโอวาทปาฏิโมกข์ หลักธรรมแห่งความดี ใช้หลักการรักษาศีลเจริญจิตตภาวนาเพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยดี มีสติปัญญา และอานิสงส์ที่เกิดจาก

การขจัดมลทินนั้นทำให้การดำเนินชีวิตอยู่อย่างสงบสุข ไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะมีคนคิดปองร้าย แม้จากโลกนี้ไปแล้วก็จะได้เข้าสู่สุคติโลกสวรรค์ สู่ภพภูมิที่ดีตลอดไป

คำสำคัญ: วิธีการ, ขจัดมลทิน, พระพุทธศาสนาเถรวาท

Abstract

This research article have three objectives of the research: 1) to study the impurity in Theravada Buddhism, 2) to study methods for eliminating impurity in Theravada Buddhism, 3) to study of application of Buddha-dharma for eliminating impurity in Theravada Buddhism. This research is a qualitative study focusing on documentary by collecting information from the Tipitaka, commentary, related documents, and bringing them to study and explain in descriptive terms.

The research found that the evil in Suttanta Pitaka means impurities, sadness, frustration, and extinction, the evil in Vinaya Pitaka means the abuse of the Lord Buddha's commandment, the evil in Abhidhamma Pitaka means the nature of the mind that is in accordance with the power of defilement has 2 types: external and internal impurity. The penalty for misconduct in the tainted that caused sadness, frustration, depletion and suffering. The things that cause impurities such as anger, hate, jealousy, laziness, boastfulness, illusion, insanity and wrong view. The method of eliminating impurity in order to be happy both in present life and in the further lives is reserving themselves from greed, hate and delusion not appear in mind to be impurity and that will use the principles of the precepts observing and meditation practice for physical, verbal, and mental peace. In the way of applying the principles of Noble Eightfold Paths, the principles of Buddha teaching, the principles of goodness, principles of meditation practice, in order that live a good life with intelligence. The result of elimination of impurity brings living in peace, do not fear that there is someone who violate ourselves. If one passing away from this world, one will reach heaven or the good state of existence eternally.

Keywords: Method, Elimination of Impurity, Theravada Buddhism

1. บทนำ

มลทิน เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ถ้าหากปล่อยใจให้อยู่ภายใต้อำนาจของ ความโลภ ความโกรธ ความหลง มีจิตใจที่มัวหมอง อยากได้ อยากมีในสิ่งที่ไม่ใช่ของของตน และ

สามารถเกิดขึ้นได้ทุกยุค ทุกสมัย แม้ในสมัยพุทธกาลก็ยังมีมลทินเกิดขึ้น เพราะความหยานอยาก อันไม่รู้จักสิ้นสุด ในสังคมปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ค่านิยมใหม่ ๆ ได้ไหลบ่าเข้าสู่สังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมแบบชาวตะวันตก คนไทยได้รับอิทธิพลจากค่านิยมแบบใหม่ ที่แฝงมากับเรื่องสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้สังคมพัฒนาแบบก้าวกระโดด ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นทางด้านวัตถุ แต่ขาดการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณ (พระณัฐกิตติ อนารโท (ผุยเหง้า), 2555: 1) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม และทำให้วัฒนธรรมและศีลธรรมเสื่อมโทรมลง เพราะรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกมาใช้ ทำให้เกิดแหล่งมั่วสุมอบายมุขมากมาย จนทำให้เกิดปัญหาของสังคมตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ทำให้คนในสังคมเสื่อมจากศีลธรรมอันดีงาม มีจิตขุ่นมัวเกิดกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง จิตไม่บริสุทธิ์ ซึ่งเรียกตามหลักทางพุทธศาสนาว่า “มลทิน”

มลทิน นั้นถือว่าเป็นความทุกข์ ความลำบากอย่างหนึ่ง เมื่อพิจารณาแนวทางดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจระคะ (ความกำหนัด) โทสะ (ความโกรธ) โมหะ (ความไม่รู้จริง) จิตใจที่เต็มไปด้วยมลทิน คือความประพฤติชั่วย่อมนำมาซึ่งความทุกข์ยาก และเศร้าหมอง มีความรู้สึกเหมือนอยู่ในโลกแห่งความมืดมน มลทินจึงเป็นปัญหาและเป็นมารที่คอยขัดขวางการสร้างบุญบารมีของมนุษย์ และพุทธพจน์ที่ตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย มลทิน 8 ประการ คือ

- 1) มนต์มีการไม่ท่องบ่นเป็นมลทิน
- 2) เรือมีความไม่ขยันหมั่นเพียรเป็นมลทิน
- 3) ผีพรหมมีความเกียจคร้านเป็นมลทิน
- 4) ผู้รักษามีความประมาทเป็นมลทิน
- 5) สตรีมีความประพฤติชั่วเป็นมลทิน
- 6) ผู้ให้มีความตระหนี่เป็นมลทิน
- 7) บาบกุศลธรรมเป็นมลทินทั้งในโลกนี้และโลกหน้า
- 8) มลทินที่ยิ่งกว่ามลทินนั้นคือ “อวิชชา” (อง. อภฺรฺรฐก. (ไทย). 23/15/241)

มลทินเป็นเรื่องการประพฤติปฏิบัติตัว ถ้าทำตัวไม่ดี ความชั่วย่อมนำมาซึ่งความทุกข์ยาก ผู้หญิงก็เป็นมลทินได้ ดังมีการตรัสถึงสตรีที่ตกอยู่กับมลทิน ที่ปรากฏในประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 เกี่ยวกับหญิงสาวคนหนึ่ง ชื่อว่านางทรัพย์ เป็นบุตรสาวคนหนึ่งของขุนนางผู้ใหญ่มีศักดิ์ศรี และแต่งงานกับข้าราชการหนุ่มซึ่งมียศเป็นท่านขุน แต่กลับมักมากใฝ่ต่ำเล่นชู้กับตำรวจ หลับนอนสมสู่กัน จนฝ่าจับได้บนเตียง ร้อนถึงพระเจ้าแผ่นดินต้องตัดสินความ ทางนางทรัพย์ยืนยันว่ารักชายชู้มากกว่าผัวตัวเอง จึงให้ไปใช้ชีวิตกับชายที่ต่ำกว่าจนตาย (วิบูล วิจิตวาทการ, 2543: 213) ซึ่งเป็นตัวอย่างของสตรีที่ไม่ดีและมักมากในกาม มลทินนั้นถือว่าเป็นความทุกข์ ความลำบากอย่างหนึ่ง เมื่อพิจารณาพุทธพจน์ดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของมลทินเหมือนคนหูหนวก ตาบอด ย่อมมองไม่เห็นซึ่งหนทางที่จะเดินไปสู่จุดมุ่งหมายข้างหน้าได้ จึงควร

นำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติตาม ดังมีพุทธพจน์ที่ทรงตรัสไว้ว่า ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งมีอภิชฌามากก็ละอภิชฌาได้ มีจิตพยาบาทก็ละพยาบาทได้ มีความมักโกรธก็ละความมักโกรธได้ มีความผูกโกรธก็ละความผูกโกรธได้ มีความลบหลู่ก็ละความลบหลู่ได้ มีความตีเสมอก็ละความตีเสมอได้ มีความริษยาก็ละความริษยาได้ มีความตระหนี่ก็ละความตระหนี่ได้ มีความมักโอ้อวดก็ละความมักโอ้อวดได้ มีมายาก็ละความมายาได้ มีความปรารถนาที่เป็นบาปก็ละความปรารถนาที่เป็นบาปได้ มีความเห็นผิดก็ละความเห็นผิดได้ เพราะละกิเลสที่เป็นมลทิน เป็นโทษ เป็นคุณน้ำฟาดของสมณะ เป็นเหตุให้เกิดในอบาย และมีวิบากที่ตนจะพึงเสวยในทุกคติเหล่านี้ เราจึงกล่าวว่ภิกษุผู้นั้นเป็นผู้ปฏิบัติตามข้อที่สมควรแก่สมณะ (ม.ม. (ไทย) 12/438/468)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “ศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท” เพื่อไม่ให้ความประมาท อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงาม รู้จักสำรวมกาย วาจา ใจ เชื่อในกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจให้เกิดความสงบสุข ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคมส่วนรวม เพื่อจะได้นำเสนอเป็นผลงานทางวิชาการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม เพื่อขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยต่างๆ โดยจัดทำเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี และความหมายมลทินทั่วไปนั้นผู้วิจัยจะใช้พระไตรปิฎก เป็นหลัก และงานเขียนบทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

2) ในส่วนที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวคิดของนักปราชญ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาการขจัดมลทินตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 และหลักโอวาทปาฏิโมกข์นั้น ผู้วิจัยจะใช้เอกสารตำรางานเขียน บทความทางวิชาการ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ศึกษามลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาทสรุปได้ว่า มลทิน หมายถึงสิ่งที่ทำให้กาย วาจาและจิตใจของมนุษย์ไม่สะอาด ผิดปรกติไป เมื่อใด ขณะใด ที่มนุษย์มีความโกรธ ความลบลู่ ความริษยาความตระหนี่ ความมยา ความมกัถวด ความพุดต ความปรารถนาลามก ความเห็นผิด ทั้ง 9 อย่างนี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง นั้นก็หมายความว่ามนุษย์ได้ประพฤติปฏิบัติให้เกิดมลทิน คือความเศร้าหมองแล้ว ซึ่งคำว่า มลทินเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกคน มลทิน ที่เกิดขึ้นนั้นเพราะสาเหตุหลักคือเกิดจากจิตใจที่มีความ โลก ความโกรธ และความหลง ที่มนุษย์มีความต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในเพศไหนจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม ถ้าหากปล่อยให้จิตใจมัวหมอง เพราะความทายนอยากอันไม่รู้จักที่สิ้นสุดบุคคลเหล่านั้นย่อมขึ้นชื่อว่ามิมลทินที่คอยเกาะติด วนเวียนอยู่ในใจตลอดเวลา ทุกชีวิตต้องการความสุขความสมหวังในชีวิตเหมือน ๆ กัน แต่การแสวงหาความสุขสบายในชีวิต นั้นจะต้องได้มาด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง ไม่ฉกชิง วังราว ไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เพราะจิตใจที่มีแต่ความโลภ โกรธ หลง อันทำให้เกิดมลทินในจิตใจ

มนุษย์ที่ยังมีอาสวะอยู่ในใจนั้นย่อมจะมีวันพลั้งเผลอประพฤติดิฉัตรรมไปบ้าง เพราะยังมีสติที่ไม่สมบูรณ์ แต่เมื่อได้สติในภายหลังแล้วก็ควรตั้งใจประพฤติดิฉัตรรม สั่งสมคุณความดีไว้ และพยายามทำหน้าที่กำจัดอาสวะกิเลสในจิตใจให้หมดสิ้นไป พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า การเกิดบ่อยๆ นั้นเป็นความทุกข์ เพราะเมื่อมีการเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความทรมาณอื่น ๆ ก็ติดตามมาเป็นสาย นอกจากนี้ผู้เวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสาร อาจจะมีบางชาติที่ประมาทพลาดพลั้งไปแล้ว ต้องตกไปในอบาย ซึ่งจะเป็นการกลับชีวิตให้ถอยหลังไปอีกมาก กว่าที่จะตั้งต้นได้ใหม่ ก็เป็นการเสียเวลาของชีวิตไปอีกหลายภพหลายชาติ ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นผลของการประพฤติดิฉัตรรมในมลทิน ซึ่งจะส่งผลให้มีวิบากกรรมข้ามภพข้ามชาติเลย ความทุกข์เป็นความจริงประการหนึ่งที่ชีวิตต้องประสบบ้างไม่มากก็น้อย ความเกิดเป็นทุกข์ ความแก่ ความเจ็บ ความตายก็เป็นทุกข์ ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความคับแค้นใจ ความไม่ได้ตั้งใจปรารถนาก็เป็นทุกข์ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นความทุกข์ที่บุคคลต้องประสบทั้งสิ้นเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วเกิดจากตัณหาอุปาทาน เกิดจากราคะ ความทะยานอยากดิ้นรนอันไม่รู้จักที่สิ้นสุด เป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ เพราะฉะนั้นทางที่จะดับตัณหา ราคะ และผู้หวังความเจริญในธรรมและปราศจากมลทินนั้น พึงละเว้นเสียจากความโลภ โกรธ หลง หันมาประกอบแต่คุณความดี ยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นที่ตั้ง เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิต

ประเภทของมลทินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. มลทินภายนอก เป็นเรื่องที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตัวของมนุษย์ในทางที่ไม่ดีงาม ไม่ถูกต้องผิดต่อหลักศีลธรรมและกฎหมายบ้านเมือง เป็นต้น จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดมลทินภายนอกขึ้น 2. มลทินภายใน เป็น

มลทินที่เกิดขึ้นในจิตใจหลังจากการกระทำเรื่องไม่ดีแล้วทำให้จิตใจเป็นทุกข์ เศร้าหมอง ไม่มีความสุข มีความเร่าร้อนกระวนกระวายใจอยู่ตลอดเวลา หาคความสุขได้ยาก ความสำคัญของมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาทเมื่อมองตามการให้โทษแล้วแทบจะมองไม่เห็นความสำคัญของมลทินเลย แต่สำหรับผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของมลทินว่าเมื่อใดที่ได้ทราบถึงการให้ผลที่ไม่ดีต่อมนุษย์และมีความกลัว การที่รู้และกลัวนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้มนุษย์อยากที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้พ้นจากมลทิน เพราะมีความเชื่อมั่นว่าการที่ไม่มีมลทินเท่านั้นที่จะทำให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานตลอดไป

2. จากการศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท สรุปได้ว่า การเกิดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท นั้นมีสาเหตุมาจากทางกาย วาจา และใจ มีปัจจัยที่ทำให้เกิดมลทิน ผลของกรรมดี กรรมชั่วก็จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ว่าใครจะทำกรรมอะไรไว้มากน้อยกว่ากัน ทั้งนี้ก็เนื่องจากแรงของการให้ผลของมลทิน หรือผลกรรมของการกระทำความชั่วของแต่ละคน เพื่อให้มีความมั่นใจว่าการทำความดีมีผล คือความสุขกายสุขใจแม้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ความดีเป็นมิตรสหายที่แท้จริง คอยปกป้องรักษาคุ้มครองให้อยู่รอดปลอดภัยจากอันตรายเสมอ ส่วนการทำความชั่วก็ให้ผลเป็นทุกข์ เป็นผลที่ตรงกันข้ามกับความสุขคือเป็นทุกข์ทรมานแม้จะมีคนเห็นหรือไม่เห็น ก็ถือว่าได้ทำความชั่วความเศร้าหมองความสกปรก ความสูญเสียเกิดขึ้นซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้จัดว่าเป็นมลทิน เมื่อใดได้ทำความชั่วทางกาย วาจา และใจนั้นก็หมายความว่า เป็นมลทิน ได้เกิดมีกับบุคคลนั้นแน่นอน มลทินทั้งหลายก็จะให้ผลแก่ผู้ที่ได้ทำความไม่ดี หนักบ้าง เบาบ้าง สุดแต่เหตุปัจจัยที่กระทำในเรื่องนั้น

ดังนั้น การศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท จะเห็นว่าความโลภ โกรธ หลง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ เป็นไฟกองใหญ่ที่เผาไหม้มาหลายภพหลายชาติแล้ว มันแสบ มันร้อน ปวดร้าวทรมาน เมื่อมีความโลภมากให้เจริญสติ แล้วให้ทานเพื่อขจัดความตระหนี่ เมื่อโกรธมากให้เจริญสติมีเมตตาจะบรรเทาความโกรธลงได้ และในขณะเดียวกันเมื่อมีความหลง คือ อวิชชาความไม่รู้เข้าครอบงำ จงเจริญภาวนาเพื่อให้เกิดปัญญาคือ การรู้แจ้งเห็นจริงในโลกธรรม 8 ประการ คือ ได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์ และการนำเอาหลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติตามนั้น จะช่วยขัดเกลากิเลสให้เบาบางไม่ขุ่นมัว เช่น บุญกิริยาวัตถุ 10 เป็นวิธีที่จะทำบุญเมื่อทำแล้วได้ชื่อว่าเป็นการทำความดีและได้รับผลคือความสุข 1) ทานมัย หมายถึงการทำบุญด้วยการให้ 2) สิลมัย หมายถึงการทำบุญด้วยการรักษาศีล 3) ภาวนามัย หมายถึงการทำบุญด้วยการอบรมจิตใจ 4) อปจายนมัย หมายถึงการทำบุญด้วยการประพฤติถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ 5) เวชยาวัจจมัย หมายถึงการทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายช่วยเหลือในกิจที่ถูกต้อง 6) ปัตติตานมัย หมายถึงการทำบุญด้วยการให้ส่วนบุญส่วนแห่งความดี 7) ปัตตานุโมทนามัย หมายถึงการทำบุญด้วยการอนุโมทนา 8) ธรรมัสสวนมัย หมายถึง การทำบุญด้วยการฟังธรรม 9) ธรรมเทศนามัย หมายถึงการทำบุญด้วยการแสดงธรรม 10) ทิฏฐุชุกรม หมายถึงการปรับความเห็นให้ตรงให้ถูกต้อง หรือหลักธรรมสัมปทา 8 หมายถึง

ความถึงพร้อม เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้มีศรัทธาประพฤติปฏิบัติแล้วจะนำความสุขมาให้ในโลกทั้ง 2 คือเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลในภพนี้ และสุขในภพหน้า

หลักธรรมทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่เป็นธรรมประจำโลก ที่มนุษย์อยู่กับสิ่งเหล่านี้ ตลอดช่วงกับช่วงกลับ トラบใดที่ยังเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสารจนกระทั่งเมื่อได้บำเพ็ญเพียร เจริญธรรม จนบรรลุธรรม 4 ประการคือ โสตาบัน สกทาคามี อนาคามี และขั้นสูงสุดคืออรหัตผล หมดกิเลสเข้าถึงพระนิพพาน ไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ผู้ทำการวิจัยในเรื่องนี้จึงมีความเชื่อว่ามลทินทั้งภายนอกภายในมีทั้งดีและไม่ดี ถ้าถือเอามลทินของคนอื่นมาเป็นคติธรรมสอนใจเพื่อจะยกระดับจิตใจสูงขึ้นแล้วจะไม่กล้าทำความชั่ว ถ้าเราขาดสติปล่อยกาย วาจา และจิตใจทำความชั่ว ย่อมทำให้ได้รับโทษมากมายตามวิบากกรรมนั้น ๆ และสิ่งที่จะปราศจากมลทินได้นั้น ชาวพุทธจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเรื่องมลทินและต้องมีความเกรงกลัวต่อผลอันจะเกิดจากการทำความชั่วนั้น เมื่อมีความรู้ต่อเรื่องดังกล่าวนี้แล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่ระวังตนและประพฤติปฏิบัติให้ออกห่างจากความเศร้าหมอง เพื่อจะนำตนให้ไปสู่คุณความดีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานขั้นสูงได้ หรือสามารถปฏิบัติธรรมในขั้นสูงสุดจนได้บรรลุมรรคผลนิพพานอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทต่อไป

3. จากการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ การขจัดกิเลสอาสวะอันเป็นเหตุให้ก่อบาปอันเป็นมลทิน ทั้งทางกาย วาจา และใจให้หมดสิ้นไปด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา คือ อริยมรรคมีองค์ 8 อันประกอบด้วย สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักปฏิบัติเพื่อการขจัดมลทินโดยย่อได้ 3 ข้อ คือ ศील สมาธิ ปัญญา และสรุปเป็นวิธีการปฏิบัติได้ คือ 1) รักษาศีลยิ่งชีวิต 2) ฝึกจิตเจริญภาวนา 3) พัฒนาปัญญาให้รู้แจ้ง เมื่อปฏิบัติครบทั้ง 3 ประการนี้จนบุญบารมีเต็มเปี่ยมแล้วจะเกิดวิชชา 3 ในพระพุทธศาสนา และนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อขจัดมลทิน เช่น การประยุกต์ใช้หลักทานมัย คือ การให้ทาน ได้แก่ การสละทรัพย์สินสิ่งของของตนให้บุคคลอื่น การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือมรรคมีองค์ 8 คือ 1) สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ 2) สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ 3) สัมมาวาจา การเจรจาชอบ 4) สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ 5) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ 6) สัมมาวายามะ ความพยายามชอบ 7) สัมมาสติ ความระลึกชอบ 8) สัมมาสมาธิ การตั้งจิตมั่นชอบ และการเจริญจิตตภาวนา เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากการศึกษาเรื่อง ศีลภาวนาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เป็นประเด็นในการศึกษาไว้ ดังนี้

- 1.1 เพื่อศึกษามลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 1.2 เพื่อศึกษาวิธีการขจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมขจัดมลทินใน

พระพุทธศาสนาเถรวาท

ฉะนั้นการนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ควรมีจิตใต้สำนึกในการปฏิบัติตัวให้อยู่ในสังคมและชุมชนอย่างไร การนำเอาหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามความเป็นจริง ช่วยให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันในสังคม เพราะมีความบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา และใจ การศึกษาเชิงปฏิบัติการ จึงเป็นการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจริง จะช่วยในการขจัดมลทิน และช่วยยกระดับชีวิตให้มีคุณภาพ ช่วยสร้างความสามัคคีในสังคม ชุมชน และหลักความเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วยการประพฤติปฏิบัติตาม และสรุปได้ว่าผลที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นทำให้เกิดผล ดังนี้

1. ทำให้สังคมเกิดการให้เกียรติต่อกัน
2. ทำให้เกิดการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
3. สร้างความสุขให้ตนเองและผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
4. ทำให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในชุมชนและเมตตาต่อกัน
5. ทำให้เกิดความสามัคคีกัน
6. ทำให้เกิดสันติภาพและความสงบสุขร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างกุศลธรรมเบื้องต้นให้มีขึ้นในจิตใจ โดยปฏิบัติตนให้มีศีลที่บริสุทธิ์และมีสัมมาทิฐิ มีhiriโอดตตปะ ประกอบตนให้มีกายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริตอยู่เสมอ

2.2 ควรศึกษาวิจัยการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นโดยใช้หลักปัญญา 3 คือ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา ซึ่งเป็นวิธีการขจัดมลทินไม่ให้อยู่ในจิตใจ

2.3 ควรศึกษาวิจัยการใช้ปัญญาในการนำทางชีวิต โดยไม่เพเลิดเพลินหลงกับกิเลส ตัณหาที่เข้ามาทางอายตนะทั้งหลายให้มีสติสัมปชัญญะกำกับตลอดเวลาในการตัดสินใจดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท

2.4 ควรศึกษาวิจัยการนำหลักธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิต เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ทั้งในครอบครัวและสังคมที่อยู่ร่วมกัน

2.5 ควรศึกษาวิจัยการปฏิบัติสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนาตามแนวทางแห่งธรรมจักขุ คือ อริยมรรคมีองค์ 8 มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยฝึกหัดให้เป็นนิสัยเพื่อให้จิตสามารถขจัดสังโยชน์ออกได้สำเร็จ

2.6 ควรศึกษาวิจัยแนวทางในการสร้างศรัทธาที่นำไปสู่การเกิดปัญญา ประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมอันดี หมั่นสร้างกุศลด้วยการบริจาคทาน ช่วยเหลือผู้ ประสบทุกข์หรือผู้ยากไร้ที่เราสามารถช่วยได้ตามกำลังศรัทธา

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.** พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543.
- พระณัฐกิตติ อนารโท (ผุยเหง้า), “การศึกษาวิเคราะห์การกำจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท”
สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
2555.